

Ķirbižnieki Krogzemi – Latvijas upeņu nozares attīstības dzinējspēks

Upeņu un to stādu audzētāji, Viļķenes pagasta bioloģiskās saimniecības SIA *Krogzeme* saimnieki **Diāna** un **Andris KROGZEMI** ir ieguldījuši lielu darbu un pūles, lai attīstītu upeņu audzēšanas nozari Latvijā un, piedaloties upeņu audzētāju kooperatīva *Bio Berries Latvia* dibināšanā, veicinātu ogu eksportu. Pateicoties uzņēmējiem, Viļķenes pagasts un Limbažu novads izskanējis Latvijā un plašākā mērogā. Droši vien daudz kas būtu veidojies citādi, ja viņi kopā nebūtu kā lieliska komanda. Diāna un Andris viens otru atbalsta un papildina jau ilgus gadus – nākamnedēļ 19. janvārī viņi atzīmēs kāzu 35. gadadienu.

Pa smieklam iepazīties, kara laikā apprecēties

Diāna dzimusi un augusi jūrmalniece, bet Andris ir rīdzinieks. Abi iepazinās studiju laikā. Viņa mācījās Rīgas Viegļās rūpniecības jeb t.s. meiteņu tehnikumā, bet viņš – Rīgas Radioelektronikas un aparāt-būves jeb puīšu tehnikumā. – *Mūsu tehnikums 1. aprīlī rīkoja balli, uz kuru uzaicināja arī meiteņu skolu. Tajā sarīkojumā arī iepazināmies*, – atceras A. Krogzems. Pēc balles, pavadot Diānu uz mājām, Andris stāstījis, ka nākamajā dienā viņam jubileja, kam viņa sākumā nav ticējusi, domājot, ka puisis, kautrējoties tieši aicināt uz randiņu, meklē ieganstu satikties. Izrādījās, ka teicis taisnību.

Kāzas abi bija pieteikuši pusgadu uz priekšu, norises vieta sarunāta, viesi uzaicināti un vajadzīgais sagatavots, bet sākās janvāra barikādes, taču pārlīkt kāzas vairs nevarēja. – *Biju cerējusi uz skaistām kāzām, bet tās beigās sanāca kara laikā. Bija bīstami – Rīgā tanki, šaušana, OMON. Cilvēkiem bija bail. Bija radi, kuri uz mūsu kāzām neieradās. Vienmēr stāstu, ka 1. aprīlī kā pa smieklam iepazītināmies un kara laikā apprecējāmies*, – teic D. Krogzeme. Patiesībā abi kāzu jubileju var svinēt nedēļas garumā – vispirms viņi sareģistrējās dzimtsarakstu nodaļā un pēc nedēļas svētīja laulību baznīcā. Toties nav jābažijas, ka vīrs aizmirsīs kāzu gadadienu, jo par barikāžu atceres pasākumiem tiek runāts jau pāris nedēļu pirms janvāra barikāžu aizstāvju atceres dienas. – *Ceru, ka vīrs atcerēsies un varbūt mani kaut kur aizvedīs*, – gaidot 35. gadadienu, šķelmīgi teic Diāna. Jautāti, kas palīdzējis šos gadus palikt kopā, abi ir vienprātīgi – liela mīlestība un vienam otra papildināšana. – *Mums ir pieredze, strādājot gan katram savā darbā, gan kopīgā uzņēmumā. Kad strādājam kopā, mums sokas daudz labāk nekā tad, kad strādājam atsevišķi. Diāna man neļauj sastrēbt karstu – viņa uzreiz piebremzē, aicinot padomāt, ļaut idejām nosēsties. Tas mani bieži vien attur no pārsteidzīgiem vai nepareiziem lēmumiem*, – uzsver A. Krogzems un sieva piebilst: – *Ja nebūtu Andra, es droši vien ne uz ko vispār nesadūšotos, bet mierīgi strādātu pie kāda darba devēja*. Diāna arī pieskata, lai Andris, kurš varētu strādāt 24/7 režīmā, tomēr padomā par veselību un atpūšas. Viņa vīru pierunā doties kādā ceļojumā. Sarunbiedri izaudzinajuši meitas Kristīni un Emīliju un sagaidījuši pirmo mazbērnu – Gvido jau seši gadi. Vecākā meita, kura savulaik sacījusi, ka viņa uz laukiem nekad nenāks, kopā ar vīru Andi Talsu pusē audzē bioloģisko smiltsērķšķu stādus. Pirms tam abi audzēja smiltsērķšķus un vistas Salacgrīvas pagastā. Savukārt Emīlija Rīgas Tehniskajā universitātē studē par būvinženeri un gatavojas bakalaura darba aizstāvēšanai. Par izvēlēto specialitāti jauniete ir sajūsmā un savā jomā atradusi arī darbu. Iespējams, Emīlija nākotnē varētu turpināt vecāku iesākto. – *Viņa mēdz mums teikt – jūs atnācāt uz laukiem, kad jums bija 38 gadi. Kas zina, ko es darīšu tajā vecumā. Laiks rādīs, kā būs*, – teic A. Krogzems.

Gandarījums par izvēli dzīvot laukos

Ķirbižos A. Krogzema vecāki savulaik iegādājās īpašumu kā māju brīvdienām. Kopš septiņu gadu vecuma Andris tur pavadīja vasaras, tādējādi labi bija iepazinis apkārtnējos iedzīvotājus un jutās šeit kā vietējais. Diānai savukārt bija grūtāk iedzīvo-

ties, kad pēc kāzām abi jaunie cilvēki sāka dzīvot Andra vecāku lauku īpašumā. Tolaik abiem nebijis praktiski nekā, arī lauku māja bez ērtībām. Diānai pietrūka ierastās vides un cilvēku, un pēc aptuveni pusotra gada jaunā ģimene atgriezās Rīgā. 2009. gadā Krogzemi otrreiz sāka pastāvīgu dzīvi Ķirbižos. Diāna teic, ka ilgi šaubījusies par šo soli, tomēr šajā reizē viņi bija gan finansiāli nodrošināti, gan daudz zinošāki un ar plānu, turklāt jaunā māja bijusi pilnībā apdzīvojama. Arī iedzīvoties bija daudz vieglāk.

Par saimniekošanu laukos uzņēmēji aizdomājušies jau agrāk. Andris Rīgā vadīja savu IT uzņēmumu, Diāna strādāja finanšu jomā un vēl pirms ekonomiskās krīzes 2008. gadā viņi prātoja, ka varētu iekrāto naudu ieguldīt. Kādas savas klientes, kurai A. Krogzems veidoja mājaslapu, pārdomu iespaidā sarunbiedri nolēma pievērsties tiju stādu audzēšanai un tirgošanai. Kā nekā Andra vecākiem laukos Ķirbižos bija neizmantota zeme. Domāts, darīts! Polijā nopirkuši apsakņotus tiju spraudenīšus, apstādījuši lauku, spriežot, ka ar to viss beidzas un atliks tikai nogaidīt piecus, sešus gadus, līdz tos varēs tirgot. – *Kā tad! Pēc nedēļas zvana vīramāte un jautā, kad brauksim ravēt*, – smejas Diāna, stāstot, kā to nedēļas nogali pavadījusi ar kapli. Aptuveni gads pagājis, abiem ar vīru mainoties, – darba dienas, kamēr Andris strādāja Rīgā, Diāna pavadīja, ravējot un laistot. Nedēļas nogalēs viņa devās uz galvaspilsētu atpūsties, bet Andris – uz Ķirbižiem. Aptuveni gadu pavadījuši šādā režīmā, līdz 2009. gadā nodibinājuši dekoratīvo stādu audzēšanas uzņēmumu SIA *Krogzeme* un sākuši algot darbiniekus. Patlaban kopā ar

Kad strādājam kopā, mums sokas daudz labāk nekā tad, kad strādājam atsevišķi.

abiem īpašniekiem uzņēmumā nodarbināti desmit cilvēki plus vēl sezonas strādnieki. Šo padsmīt gadu laikā *Krogzeme* īstenojusi deviņus ES struktūrfondu atbalstītus projektus, piesaistot investīcijas aptuveni pusmiljona apmērā. – *Mūsu uzņēmuma attīstībā šo fondu pieejamība deva ļoti daudz. Tie ir milzīgs atspazds*.

– *Esam gandarīti par lēmumu pārcelties uz dzīvi laukos, mūs viss apmierina. Ir lieliski kaimiņi, fantastiska kultūras dzīve. Vienīgais, kā mums šobrīd trūkst, tie ir ceļi*, – uzsver Diāna, norādot uz valsts autoceļu *Radziņi–Viļķene–Ķirbiži*, kas ir kritiskā stāvoklī un bieži vien (īpaši pavasarī un rudenī) neizbraucams. Par to jau runāts ar pašvaldību, kas savukārt vērsusies Saimniecības ministrijā, aicinot atvēlēt finansējumu un veikt dubultās virsmas apstrādi, bet pagaidām bez rezultātiem. Uzņēmēji saprot, ka viss nenotiek uzreiz, bet darbos pilināšanas metode, tas ir, ik pa laikam jāatgādina.

Audzēt pašiem ir vislabākais mārketing

Pie upenēm Krogzemi tika netīšām. Viņu jaunās mājvietas (blakus Andra vecāku lauku īpašumam) iepriekšējie saimnieki vienā no saviem laukiem bija pierakuši upeņu stādus, taču platība bija paguvusi jau aizaugt. Kad Andris to sācis plaut, uzgājis, kā pats smeļ, jocīgus žagarus jeb

Viļķenes pagasta bioloģiskās saimniecības SIA *Krogzeme* saimnieki Diāna un Andris Krogzemi Latvijā attīstījuši upeņu audzēšanas kultūru

upeņu stādus. Tobrīd tieši gatavojušies doties uz *Stādu parādi* un paņēmuši tos līdzi. – *Visus žagarus izpirka stundas laikā. Cilvēki nāca un prasīja, vai nav vēl*, – stāsta A. Krogzems. Šī interese abus iedrošināja pamēģināt audzēt vairāk. Pirmajā reizē iestādījuši aptuveni astoņus tūkstošus stādu, un visus nopirka viens saimnieks, tāpat kā pēc gada vēl 26 tūkstošus. – *Sapratām, ka jāinvestē un jāaudzē jau vairāki simti tūkstošu stādu. Protams, riskējam, ņemot kredītus, bet viss izdevās veiksmīgi*, – abi atceras. Aptuveni desmit gadus uzņēmums pilnībā pievērsies upenēm. – *Viss sākās ar stādiem, tad sapratām, ka paši vēlamies audzēt upenes. Tas sakrita ar laiku, kad apzinājāmies, ka vislabākais stādu mārketingis ir tas, ka paši audzējam upenes*, – saimnieki dalās iegūtajā atziņā. Veiksmīgi sanācis, ka pirmās sezonas, kad upenes sākušas ražot, bija labvēlīgs laiks un pietiekamu ražu ievāca gan paši, gan citi audzētāji, kas savulaik no viņiem iegādājušies stādus.

Ar Krogzemu ieguldījumu upeņu audzēšanas nozare Latvijā attīstījies – 2015. gadā Lauku atbalsta dienestā bija reģistrēts 750 ha šo ogulāju stādījumu, bet 2025. gadā – jau aptuveni 2750 ha. Desmit gadu laikā mūsu valsts šo ogulāju audzēšanas platību ziņā ierindojusies pirmajā trijniekā pasaulē, piekāpjoties tikai līderēm Polijai un Lietuvai. Ar Ķirbižu uzņēmēju līdzdalību 2019. gadā Viļķenes pagastā nodibināta kooperatīvā sabiedrība *Bio Berries Latvija*, kas apvieno Latvijas upeņu bioloģiskās saimniecības arī no Limbažu novada, attīstīts šo ogu eksports. Par paveikto sarunbiedriem ir gandarījums, un Andris piekrīt – ja nebūtu viņu, iespējams, būtu tikai atsevišķas upeņu audzētāju saimniecības. – *Katrā nozarē jābūt kādam vilcējam. Mēs esam tie, kuri izmēģina dažādus kopšanas veidus, rīkojam apmācības, seminārus. Maksājam licences maksas Polijā par tām upeņu šķirnēm, kas uzrāda vislabākos rezultātus un kuras ievadam Latvijā. Ja mēs to nedarītu, Latvijā nebūtu ne tādu šķirņu un ne tādas ogu ražas*, – skaidro A. Krogzems. Interese par bioloģisko upeņu audzēšanu Latvijā turpinās, kaut arī pēdējie trīs gadi laikapstākļu ziņā bija auglībai dramatiski.

Pirms dažiem gadiem lauksaimnieki apdomājuši dažādot pašu audzētās sugas, lai mazinātu risku, ja ar upenēm kaut kas neizdodas, tomēr šo domu atmetuši. Saprātuši, ka citās nozarēs trūkst tādu speciālistu, kuri, līdzīgi kā Krogzemi par upenēm, visu pastāsta, organizē seminārus, atbalsta, pārdod jau gatavus stādus. A. Krogzems zina, ka eksportā ir liels pieprasījums pēc zemenēm, rabarberiem un burkāniem. Zemeņu ziņā gan Latvijā nevar konkurēt ar

Grieķiju vai Spāniju, jo klimatisko apstākļu dēļ pie mums to audzēšana iznāk dārgāka. Savukārt rabarberi būtu perspektīva nozare, jo pieprasījums pēc tiem ir ārkārtīgi liels, vietējie audzētāji nevar pat Latviju nodrošināt. Tiesa, tos audzēt ir grūti, nepieciešams daudz roku darba, mēslojuma, nav stādu. – *Rabarberu stādi būtu vēl viena biznesa niša. Ja kāds ķertos kļāt rabarberiem, tāpat kā mēs upenēm, tad aizietu*, – teic A. Krogzems. Attīstīt pašiem arī to audzēšanu un eksportu, tāpat kā darīts ar upenēm, sarunbiedriem vairs nav jaudas.

Lai labvēlīgs gads!

Ar *Krogzemes* saimniekiem sarunājāmies decembrī, tuvojoties gadu mijai. Lai arī aizvadītais gads, tāpat kā divi iepriekšējie, laikapstākļu dēļ bija smags lauksaimniecībā, tai skaitā auglīkopībā, *Krogzemei*, apkopojot finanšu rezultātus, tas bijis pat veiksmīgāks nekā citi. Lai to sasniegtu, uzņēmēji ieguldīja ļoti daudz darba. Tiek prognozēts, ka arī šī gada laikapstākļi nozarei būs izaicinoši, taču sarunbiedri ļoti cer, ka tas nepiepildīsies.

Domājot par šo gadu un nākotni, uzņēmējus satrauc mūsu valsts politiskā vide, gaidāmās 15. Saeimas vēlēšanas un to iespējamais iznākums. Politiskie spēki, par kuriem ķirbižnieki iepriekš balsojuši, sevi diskreditējuši gan viņu, gan citu vēlētajū acīs. A. Krogzems bažijas, ka cilvēki tamdēļ varētu vēlēties par tiem spēkiem, kuru nonākšana pie varas novedīs pie Ungārijas vai Slovākijas scenārija – demokrātijas *salaušanas*. – *Neatdodiet savu balsi tam, kurš visskaļāk kliež! Nepaļaujieties uz populistiskajiem solījumiem!* – aicina D. Krogzeme. Smaga tēma sarunās ir karš Ukrainā, jo satrauc, kā tas turpinās attīstīties un ietekmēs Latviju un tās iedzīvotāju nākotni. – *Aizvien ceram uz taisnīgu mieru Ukrainā. Ceram uz veselību, saulainu laiku ar pareizu saules, lietus un temperatūras attiecību. Lai šis ir lauksaimniecībai labvēlīgs gads! Tik ļoti nepieciešams viens labs gads, lai pēc trim neražas gadiem cilvēkus atgrieztu pozitīvā pašsajūtā un omā*, – teic Krogzemi.

Līgas LIEPIŅAS teksts un foto

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.

MAF
Mediju atbalsta fonds

Par publikācijas saturu atbild projekta «Personības spēks» īstenotāja – SIA «Izdevniecība Auseklis». Projekta Nr. 2025.LV/RMA/1.6.1/018